

Carrera

Amb el cap dins el cervell

David Bueno i Torrens

La neurociència està de moda. Expressions com *neuroeconomia*, *neuroètica* o *neuroeducació* es van incorporant a poc a poc al llenguatge habitual. Em resulta estrany ser jo qui també les utilitza, com a part de la meva feina. Vist en perspectiva, no costa gaire entendre com un jove estudiant de batxillerat va decidir, fa més de trenta anys, cursar biologia i, com després, ha anat construint la seva carrera docent, científica i divulgadora al voltant del cervell. Tanmateix, la paraula *construir* no és la més adequada. Com en qualsevol altre aspecte de la vida, el desenvolupament d'una carrera professional depèn d'una combinació emergent entre els desitjos propis, les oportunitats que l'atzar va posant al davant i, sobretot, el compromís per acceptar i assumir nous reptes, i prendre al final una sèrie de decisions que, malgrat que hom pensi que han estat racionals, la neurociència ens diu que han estat eminentment emocionals.

La recerca en genètica i en neurociència, la docència i la divulgació són els tres eixos vertebradors de la meva carrera professional. La combinació, com un bon còctel de fruites autòctones i tropicals amb tocs de baies silvestres, em resulta apassionant. En el meu currículum consta que soc llicenciat en biologia i doctor per la Universitat de Barcelona (UB). Tinc molt clar per què vaig fer biologia i em vaig especialitzar en genètica: d'una banda, sempre m'havien atret les ciències en general i, com a bon muntanyenc, la natura en particular, i d'altra, per uns fantàstics professors de biologia que vaig tenir al batxillerat, que em van transmetre, més enllà dels coneixements puntuals, la passió per la vida, per conèixer-la

i investigar-la, i per transmetre aquests coneixements amb la modèstia de l'aprenent.

Vaig fer la meva tesi doctoral a la UB treballant amb planàries, uns cucs platihelminths mundialment famosos per la seva capacitat de regenerar els teixits i les estructures perdudes, inclosos els ganglis cefàlics. Cal dir que vaig combinar la realització de la tesi amb una feina a temps parcial de professor de ciències en una escola, atès que les meves notes de llicenciatura, malgrat ser raonablement bones, no ho eren prou per obtenir una beca competitiva. Tanmateix, aquesta combinació va despertar en mi el desig de combinar recerca i docència, i em va permetre desenvolupar posteriorment una activitat que m'ha fascinat: ser el coordinador de la matèria de biologia de les Proves d'Accés a la Universitat (PAU) per encàrrec del Consell Interuniversitari de Catalunya des de 2007, uns anys durant els quals he aprofundit en l'anomenada *ciència en context* —plantar les preguntes de les proves com un exercici d'interpretació segons contextos reals, no a preguntes simplement memorístiques.

Després d'una estada postdoctoral de recerca a la Universitat d'Oxford, on vaig treballar per primer cop en el desenvolupament embrionari del cervell dels mamífers, i de diverses estades puntuals en altres centres de recerca europeus, em vaig reincorporar a la UB com a docent i investigador. He desenvolupat la meva recerca en el camp de les neurociències, concretament en la formació inicial del cervell, i encara més puntualment, en la funció que exerceix el fluid cerebroespinal, que omple les cavitats i ventricles cerebrals.

Després d'uns anys dedicats quasi exclusivament a la recerca i a la docència, vaig descobrir la meva altra gran passió, la divulgació científica. Sovint es diu que vivim en la societat del coneixement, però per fer-la efectiva cal, sens

dubte, divulgar la ciència. És també una de les tasques centrals de la universitat, i a més penso que és un mecanisme necessari per aprofundir el sistema democràtic, que afavoreix l'imprescindible apoderament ciutadà en la presa de decisions. No es pot decidir des del desconeixement, i la ciència és present en tots els aspectes de la nostra vida. Tot això m'ha portat, com qui no vol la cosa, a publicar una seixantena d'articles científics especialitzats, una quinzena de llibres de divulgació i assaig i una novel·la, una vintena de llibres de text per a estudiants de primària, secundària i batxillerat, uns quatre-cents articles en diaris i revistes, i a col·laborar en diverses obres enciclopèdiques, dirigir un volum de la *Història natural dels Països Catalans* i dirigir una col·lecció de llibres de divulgació (col·lecció «Catàlisi») dins Edicions UB i una altra per a RBA.

La vida, però, com sabem bé els biòlegs, és canvi, i estancar-se implica extingir-se. Per això, de la unió dels meus coneixements en neurociència, de la meva passió per la docència i la divulgació i de la meva experiència com a coordinador de biologia de les PAU, fa uns anys va néixer un altre neguit dins meu, el de la neuroeducació —l'aplicació dels coneixements neurocientífics al món de l'educació—, camp en el qual darrerament he enfocat també la meva recerca. La societat canvia, els models educatius proliferen, i per primer cop comencem a saber què motiva realment el cervell a aprendre coses noves, a no perdre mai les ganes d'aprendre a aprendre. És en aquest camp on he estat més actiu aquests darrers anys, i que honestament no sé cap a on em portarà. Només tinc clara una cosa: em porti on em porti, sempre serà cap a indrets nous que em motivaran com el primer dia, quan vaig decidir que volia ser biòleg. Sempre amb el cap mirant dins el meu cervell, o amb el cervell mirant dins el meu cap, per créixer i, si puc, dins les meves possibilitats, contribuir també al creixement social. •